

DEERTIG JAAR YALOM DE BOEKEN

DEEL 2 TUSSEN FEIT EN FICTIE

Pieter Hoekstra

In 1948 verschijnt in de Verenigde Staten een boekje met de titel 'Take off your mask' van Ludwig Eidelberg. In Nederland verscheen het boekje in 1962 met onder de naam 'Doe dat masker af - 8 gevallen uit de praktijk van een psychiater', een uitgave van de Arbeiderspers. In die tijd was zo'n boekje blijkbaar nog uitzonderlijk. De auteur vindt het erg belangrijk er nog een stevige waarschuwing aan toe te voegen: 'Ik beseft natuurlijk dat er van dit boek misbruik gemaakt kan worden, evenals van een handleiding voor het vervaardigen van dynamiet of voor het kweken van bacteriën. (...) Het ontmaskeren van het onbewuste is, net als een operatie, een gevaarlijke ingreep, die alleen door daartoe opgeleide mensen gedaan mag worden. Psychoanalyse is geen spelletje waarmee men de burens op lange winteravonden kan vermaken. Probeer het niet op uzelf of op uw vrienden (...).' Natuurlijk waren er al langere tijd boeken van Freud c.s. te koop, maar zo toegankelijk als via de Arbeiderspers was die literatuur niet geweest. Sinds de '70er jaren van ondertussen de vorige eeuw zijn dit soort boeken veel wijdverbreider geraakt. We hoeven de naam van de neuroloog Oliver Sacks maar te noemen. In die traditie staat ook Yalom met zijn vignettes. Toch zijn het geen vignette-cases in de strikte zin van het woord. Het zijn met vaardige pen beschreven opvallende sessies; niet altijd succes-stories, maar wel cases die het werk en leven van de therapeut-hoogleraar, en misschien van zijn lezers, boeiend houden. Geen vakliteratuur in de strikte zin van het woord en zeker geen pure fictie, geven deze praktijk schetsen, deze 'inkijkjes' op de

gang van zaken zoals beleefd door de therapeut, misschien wel het meest realistische beeld van wat psychotherapie is of kan zijn.

THE YALOM READER

Basic Books, 1998

Voor de echte 'Yalom-fan' is het eigenlijk een overbodig boek, los van de inleiding die bestaat uit een eerlijke, verhelderende autobiografie. Het boek zelf is een bloemlezing uit het belangrijkste werk van Yalom, al is het nieuwste werk natuurlijk ook niet meegenomen. Om het plaatje compleet te maken, na de autobiografische inleiding gaat het boek verder met 'Groepspsychotherapie', 'Existentiële Psychotherapie' en 'de literaire vruchten'. Daarmee volgt het boek de lijn van Yalom's carrière op verschillende manieren. Uit de inhoud kan al blijken dat het gaat om fragmenten uit zijn leerboeken en gedeeltes uit de romans 'Scherprechter van de Liefde', 'Nietzsche's Tranen' en 'De Therapeut'. Wat wel de moeite waard is voor de echte fans is dat Yalom nieuwe inleidende essays geschreven heeft over de boeken, die een beeld geven van de ontwikkeling van zijn carrière en denken sinds de oorspronkelijke uitgaven.

In zowel zijn wetenschappelijk als zijn literaire werk laat Yalom ons de menselijke natuur zien door de oog van de psychotherapie en toont ons dat de lijn tussen waarheid en verzinsel niet altijd gemakkelijk te trekken is.

Verder is voor de Nederlandse lezer de vraag of je met een Engelstalige bloemlezing -ter kennisneming- nou wel het beste uit bent. Is het niet beter om eerst wat Nederlands werk te lezen?

EVERY DAY GETS A LITTLE CLOSER

Basic Books, 1990

dr. Irvin Yalom schreef dit boekje samen met Ginny Elkin (pseudoniem), een patiënt van hem. Beide geven van hun eigen kant een verslag van het therapeutisch proces.

Ginny Elkin was een getalenteerd jong schrijfster, door de psychiatrie bestempeld als schizoïde. Na een verscheidenheid aan therapieën ondergaan te hebben kwam ze onder persoonlijke behandeling van

dr. Irvin Yalom aan de Stanford University. Als onderdeel van hun gezamenlijke arbeid spraken ze af om, los van elkaar, verslagen van elke sessie te schrijven. 'Every day Gets a little Closer' is het resultaat van deze afspraak, waarin zij afwisselend hun ervaringen en gevoelens over hun therapeutische relatie delen.

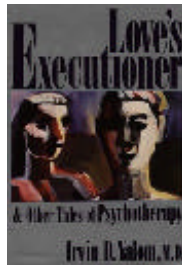
SCHERPRECHTER VAN DE LIEFDE

**tien ware verhalen uit een
psychotherapeutische praktijk**

Uitgeverij Contact, 1989 (Pandora-serie, 1995)

**Love's Executioner and other Tales
of Psychotherapy**

Basic Books, 1989

"Ik hou er niet van om te werken met patiënten die verliefd zijn. Misschien komt dat wel uit jaloezie -ik verlang ook naar bekoring. Misschien is het omdat liefde en psychotherapie fundamenteel niet samengaan. De goede therapeut bestrijdt duisternis en zoekt verlichting, terwijl romantische liefde gedragen wordt door het geheim en onder kritiek verschrompelt. Ik haat het om de beul van de liefde te zijn." (uit de opening van het titelverhaal). In dit zeldzaam doorkijkje in de ziel van een grondig en betrokken therapeut, toont de meester-psychiater niet alleen zijn eigen gevoelens en vergissingen, maar ook de onzekerheid van de therapeutische ontmoeting.

Dr. Irvin Yalom breekt heen door die onzekerheid van de patiënt - de uiteindelijke waarheid over de angst voor de dood. Bij Thelma, de oudere patiënte uit het titelverhaal, ontkent de werkelijkheid van vandaag door haar nostalgie naar vroeger tijden, omdat ze nog altijd bezeten is door een liefde van lang geleden; zo breekt hij ook door het macho-gedrag van Carlos heen, een man van middelbare leeftijd, seksueel dwangmatig en met de opdracht in zijn leven, om nu een terminaal kanker onder ogen te zien.

Alleen door het erkennen van de grimmige feiten van het menselijke bestaan, alleen door het volle bewustzijn van zichzelf als sterveling

kunnen, niet alleen patiënten in therapie, maar wij allemaal, gaan leven als hele schepselen.

De boeiende verhalen uit deze bundel gaan de therapie voorbij en spreken over de 'condition humaine' in al zijn schrijnende eigenaardigheden. Hierin bereikt Yalom een niveau van gevoeligheid en humor - de meester van de suggestie Tsjechov waardig.

Was 'Existential Psychotherapy' het werk waar veel van Yalom's interessegebieden een samenhang vonden, in 'Love's Executioner' maakte hij, naar zijn eigen zeggen een omgekeerde beweging "Ik heb de verhalen voorop gesteld en bouwde daarna de theorie er omheen." "Ik ging er vanuit," zegt hij "een veertig tot vijftig korte verhalen te schrijven. Iets in de richting van wat Lewis Thomas deed in 'Lives of a Cell', dan niet vanuit de biologie, maar op basis van psychologisch materiaal, zoals ik dat tegengekomen ben in de therapie. Maar deze korte vignettes werden almaar langer. Op een of andere manier leidden ze hun eigen leven en leken ze zichzelf wel te schrijven. Zo kwam elk verhaal uit op zo'n twintig tot dertig pagina's. Het was een wonderlijke ervaring."

"Met dit boek", herinnert Yalom zich "wist ik dat ik een nieuw veld betrad. Ik heb er nog aan gedacht naar een andere uitgever te gaan, een met een bredere doelgroep, maar Basic Books wilde deze titel er echt bij hebben en bood me meer dan ze mee ooit eerder gedaan hadden. Uiteindelijk bleek geen enkele uitgever er trouwens belangstelling voor te hebben."

De Pandora-uitgave was goedkoop met z'n f 12,50. Een weggeef-prijsje. Helaas is het boekje uitverkocht na op vrij grote schaal in de Ramsj gedaan te zijn. Zoals wel vaker bij Pandora-uitgaven roept het omslag een andere associatie op dan de inhoud rechtvaardigt. Verder zijn de lettertjes voor veel mensen onplezierig klein. Misschien is het voor Uitgeverij Balans een idee de rechten over te nemen, het lettertype te vergroten, een meer passend omslag te ontwerpen en het op te nemen in hun roman-serie. Het zou een aanwinst voor de serie zijn.